

Barnkonventionen i Värmlands grundskolor

Enkätundersökning 2022, rapport

Inledning

Rapportförfattare: *Johan Nielsen*, student på
Masterprogrammet Kritisk samhällsanalys vid Karlstads
universitet.

Praktik september 2022 – januari 2023
Handledare: Nine Karlsson Norman

Agera Värmland, 2023

Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och i januari 2020 blev konventionen svensk lag. Till följd av detta fick konventionen en starkare juridisk ställning likt andra lagar i landet.

Källa: unicef.se

Skolan är en av de platser där skyddet för barns rättigheter bör vara särskilt framträdande. Samtidigt som vi tror att skolan är mycket bra på att arbeta med trygghet, inkludering och rättigheter, så vet vi att många barn inte upplever skolan som en trygg plats och att resurser ofta är en utmaning.

Mot bakgrund av detta ville vi undersöka barnkonventionens ställning och närvaro i Värmlands grundskolor.

I denna rapport har vi sammanställt resultaten av enkätundersökningen.

Enkätundersökningens syfte

Utifrån att barnkonventionen numera har stärkts i Sverige så fanns ett intresse att undersöka hur den upplevs verka i Värmländska grundskolor. Vi har utgått ifrån Barnkonventionens artiklar 2,3,6 och 12. Dessa benämns ofta som Barnkonventionens fyra grundprinciper. De fungerar som vägledare till den helhetssyn som man önskar uppnå med konventionen.

Syftet med enkäten var att undersöka barnkonventionens ställning i Värmlands grundskolor.

Barnkonventionens fyra grundprinciper

ARTIKEL 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

ARTIKEL 3

Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa

ARTIKEL 6

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling

ARTIKEL 12

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån ålder och mognad.

Tillvägagångssätt

UTSKICK TILL GRUNDSKOLOR
OCH GRUNDSÄRSKOLOR I
VÄRMLAND.

59 SVAR FRÅN LÄRARE
ELEVHÄLSA, ELEVASSISTENTER
OCH REKTORER.

ENKÄTEN BESTOD AV 21
PÅSTÅENDEN, EN ÖPPEN
FRÅGA OCH MÖJLIGHET TILL
EGEN REFLEKTION.

EN SAMMANSTÄLLNING AV
ENKÄTRESULTATET
PRESENTERAS I DENNA
RAPPORT I SIN HELHET MED
SLUTSATSER/REFLEKTIONER.

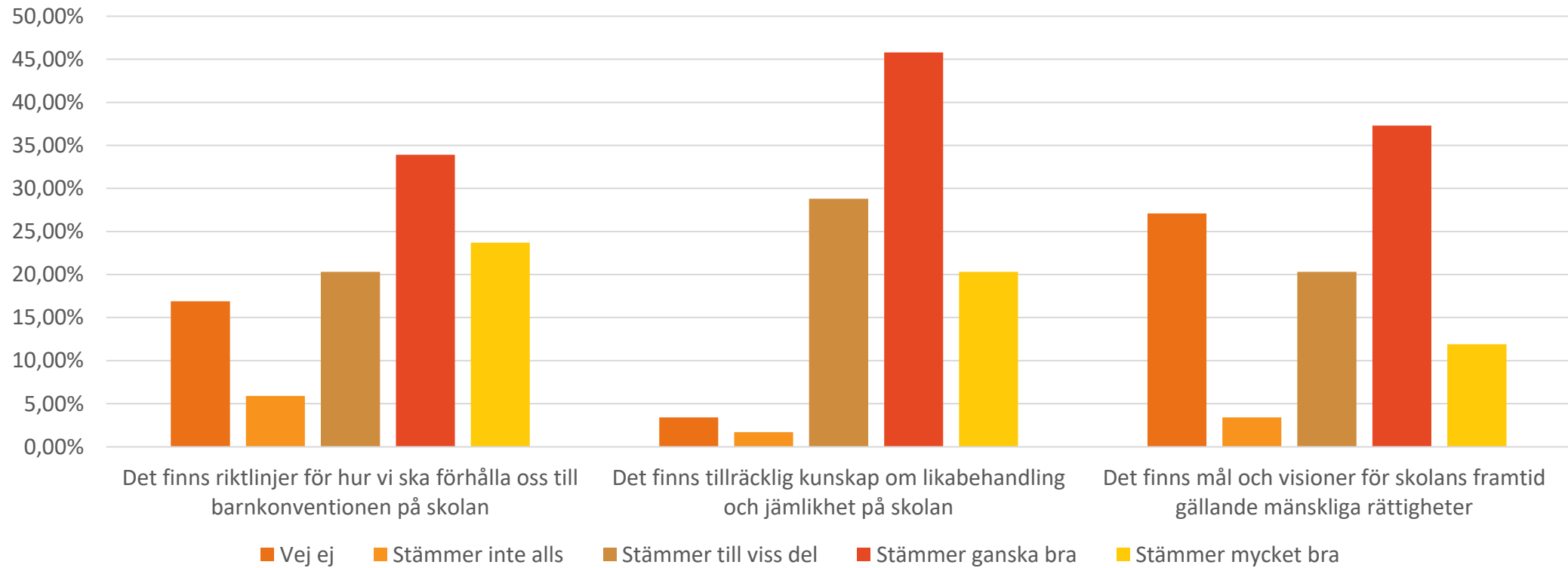
*AXPLOCK UR
FORSKNINGSÖVERSIKT KRING
BARNKONVENTIONEN.*

Redovisning av statistiken

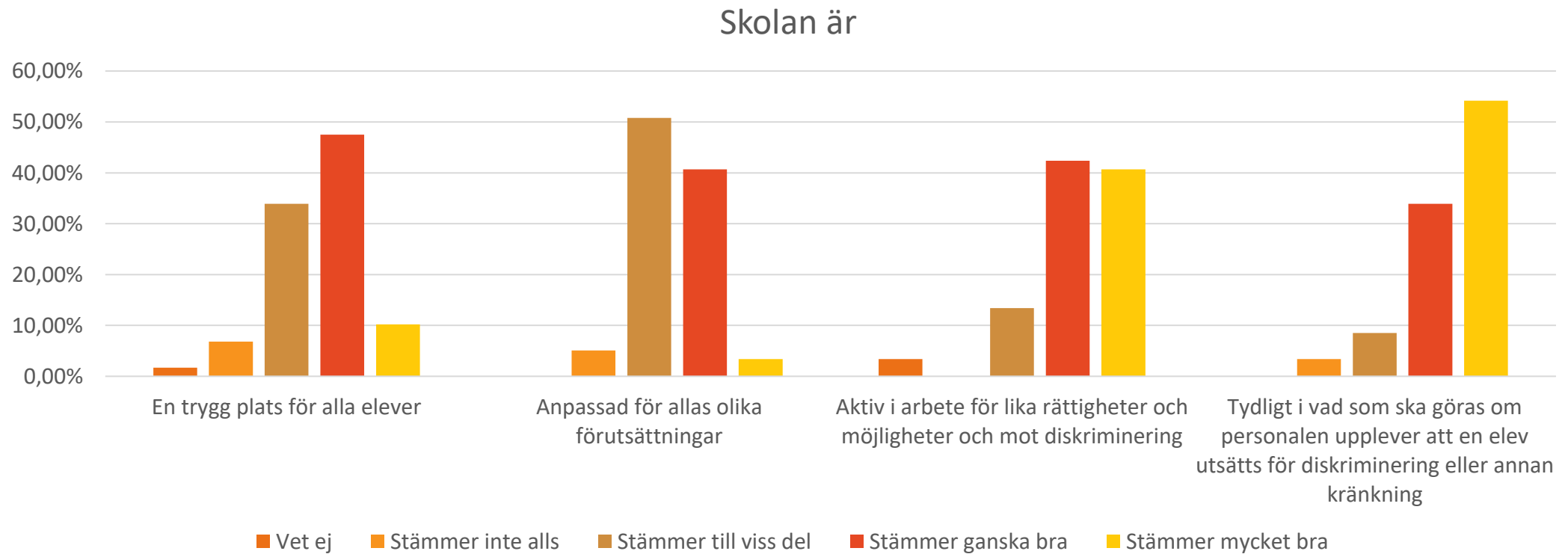
I detta avsnitt presenteras resultatet av undersökningen uppdelade i sex kategorier.

- ✓ Kunskap och mål
- ✓ Barnkonventionen artikel 2
- ✓ Barnkonventionen artikel 3
- ✓ Samtal och kommunikation
- ✓ Barnkonventionen artikel 12
- ✓ Tid

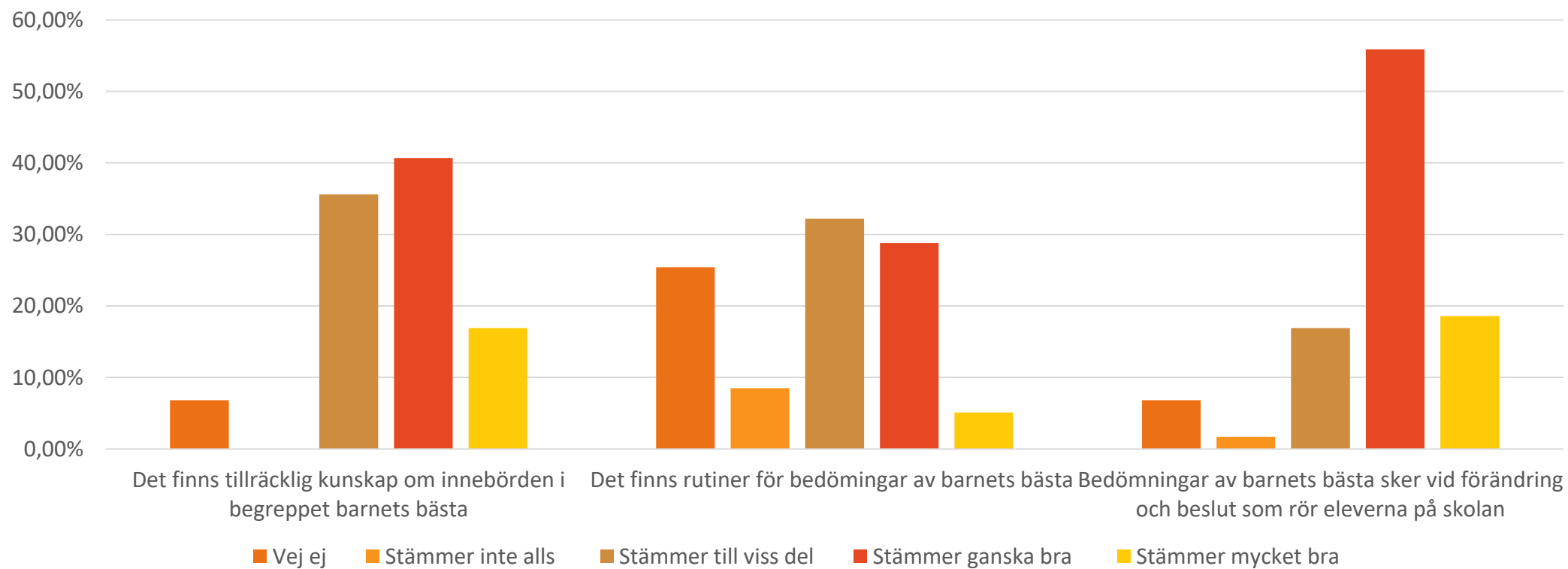
Kunskap och mål

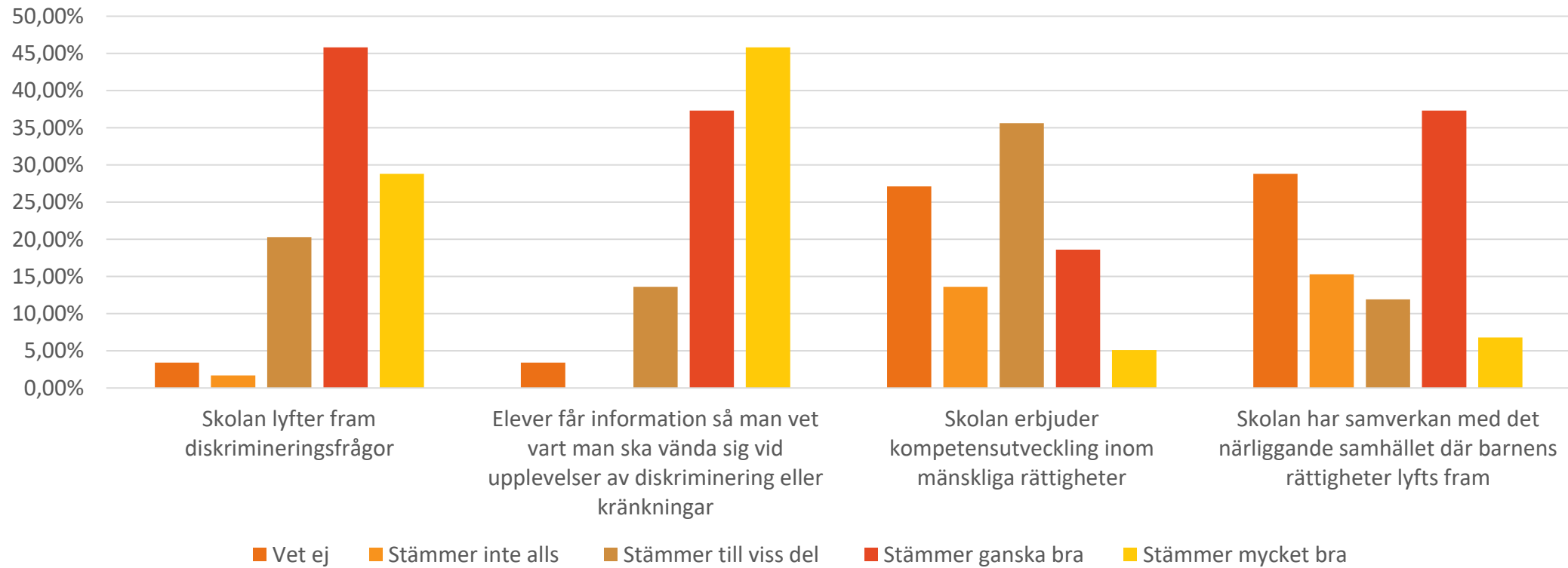
Artikel 2 – Barns rätt att behandlas lika, ha samma rättigheter och att inte diskrimineras

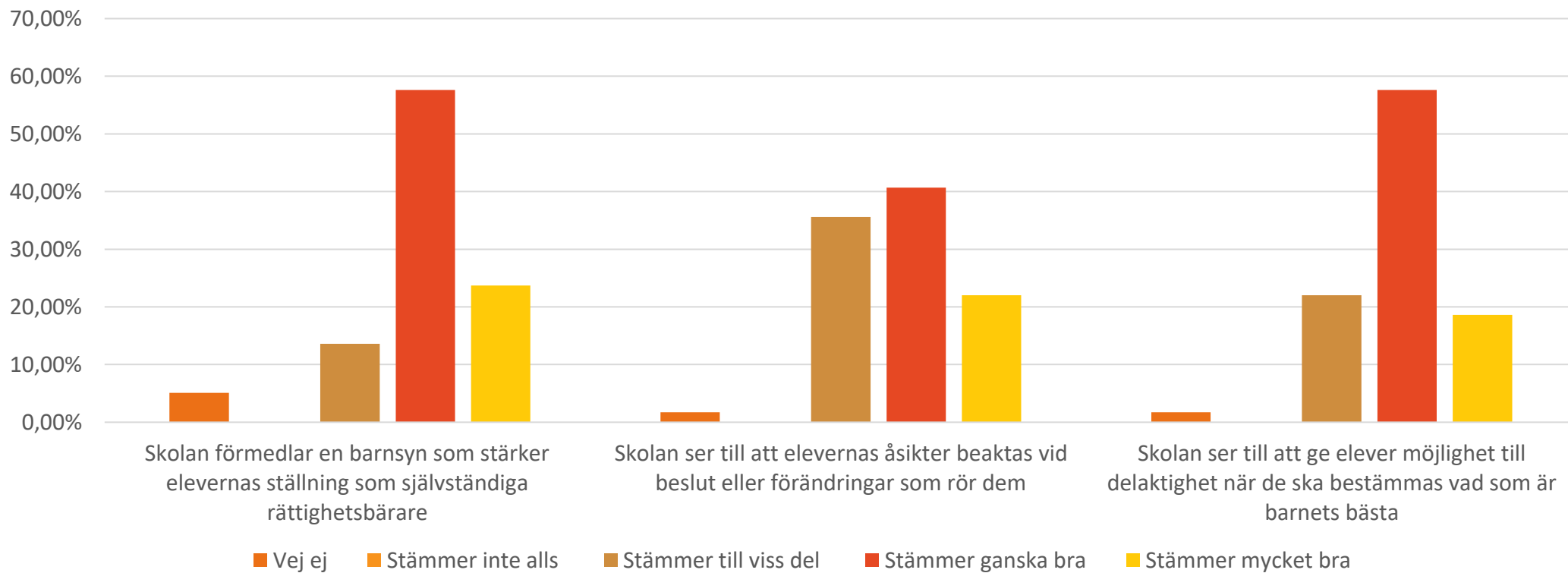
Artikel 3 - Beslut rörande barn ska beakta barnets bästa

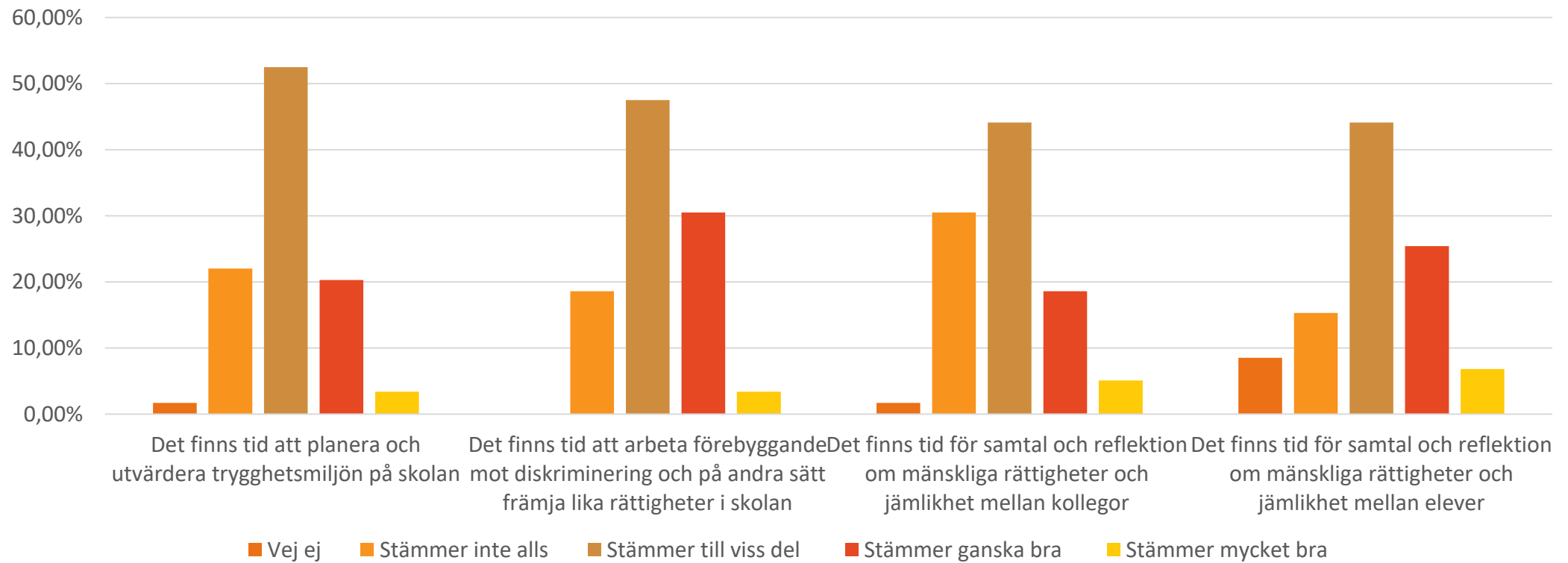
Samtal och kommunikation

Artikel 12 – Barns rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på

Tid

Vilka är de största utmaningarna med arbetet för barns lika rättigheter och möjligheter i skolan?

Tid och resurser

Resultatet visar att den största utmaningen är tid. Att få tiden att räcka till både för lektioner, planeringsarbete, raster och allt där emellan är utmanande. Möjligheterna att kunna sätta sig ner och fördjupa sina tankar och öka den egna förståelsen är begränsade.

Elevers olika behov/förutsättningar

Det är utmanande att anpassa verksamheten så att den passar alla barn samt att kunna ställa om för alla barns olika behov och förutsättningar.

Organisering, samverkan och gemensam riktning

Det är en utmaning att organisera och sammanlänka arbetet. Att känna att man inte är ensam i arbetet och att alla är med på tåget lyfts fram som viktigt här.

Mätbarhet (operationalisering)

För att kunna skapa en mätbarhet av barnkonventionens ställning gjordes en operationalisering.

Alla enkätsvaren är utformade så att desto mer man håller med i påståendet, desto starkare anses barnkonventionens ställning vara.

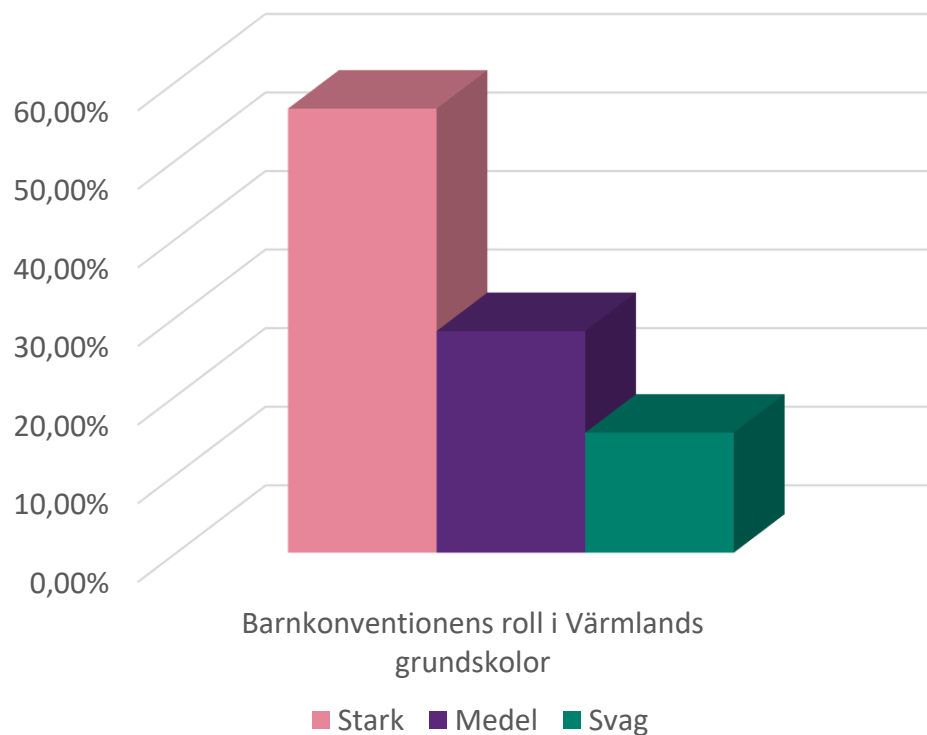
Ganska eller mycket väl = Stark
Till viss del = Medel
Inte alls/vet ej = Svag

Stark = Barnkonventionens ställning är stark och man arbetar aktivt för att se till att den efterlevs.

Medel = Barnkonventionens ställning är inte lika stark, men man försöker och kämpar med komplexa frågor och andra utmaningar samtidigt som man fortfarande har barnkonventionen i beaktande.

Svag = Barnkonventionens ställning är svag och rättighetsarbetet är begränsat.

Barnkonventionen i Värmlands grundskolor – vilken roll har den?

Utifrån enkätsvaren kan vi se att barnkonventionen till stor del spelar en närvarande och stark roll inom Värmlands grundskolor.

En av de stora utmaningarna i att vidareutveckla och stärka barnkonventionen i skolan visar sig, kanske inte oväntat, vara brist på tid. Detta indikeras av den lila stapeln. Det handlar mer om brist på tid och resurser än något annat.

De mer negativa delarna blir av detta tid och resurser med koppling till samtal och kommunikation. Den minimala tiden begränsar utvecklingen av konventionens förankring och därav minskar möjligheterna till att stärka arbetet med att införliva barnkonventionen i Värmlands grundskolor.

Avslutande kommentarer och medskick från resultatet.

- ❖ Många tycker att skolan är aktiv i arbetet för lika rättigheter och möjligheter.
- ❖ Undersökningen bekräftar bilden av att tiden inte räcker till för rättighetsarbetet.
- ❖ Endast 20% svarade att kunskapen om jämlikhet i skolan är tillräcklig.
- ❖ Endast runt 10% av de som svarat anser att skolan definitivt är en trygg plats för alla elever.
- ❖ Mycket få tycker att skolan är anpassad för barns olika förutsättningar.

Det finns mycket som är bra, men det kan alltid bli bättre.

Det behövs fler forum och att avsätta mer utrymme för att diskutera dessa frågor.

Det behövs ett helhetstänk.

Det finns en önskan om och behov av kompetensutveckling.

Forskningsöversikt

Inom ramen för praktiken vid Agera Värmland genomförde rapportförfattaren ett examensarbete med en forskningsöversikt, i syfte att bredda kunskapen om barnkonventionen.

På följande sidor finns några axplock ur forskningsöversikten.

Forskningsöversikt

Johan Nielsen, Karlstads universitet (2023)

Cuevas-Parra (2022) beskriver [...] hur hon i flertalet intervjuer med barn fick höra att i de miljöerna som barnen kände sig trygga och säkra i så vågade man säga mer om vad man egentligen tyckte. Något som synliggör vikten av tid och rum för att våga vara delaktig.

[Leviner (2018)] menar att konventionen kräver ett paradigmskifte i hur vi ser på barn och deras plats i samhället som rättighetsbärare, både i Sverige och för internationell kontext.

””
Den tidigare forskningen belyser vart det finns brister i hur man använder och efterlever barnkonventionen, och visar oss på flera sätt hur något som initialt kanske ses som enkelt och självklart, egentligen har många komplexa lager till sig som skapar stora utmaningar i användningen utav barnkonventionen.

Forskningsöversikt

Johan Nielsen, Karlstads universitet (2023)

Det framkommer att allt från idrottslärare i barngrupper till kommuner för grundskolor kan ha svårigheter i att tolka och förstå barnkonventionens ursprungliga mening

I andra mediaforum som exempelvis Youtube och Instagram ser vi en annan sida, där förs inte alls samma argumenterande diskurs omkring barnkonventionen i toppskiktet, utan där beskrivs barnkonventionen för barn, hur de ska använda den och hur man ska förstå den på en grundläggande nivå.

Forskningsöversikten har visat att barnkonventionen har en bred tolkningsbarhet. Denna tolkningsbarhet har tagit med sig problematik då man kan välja att både argumentera för och emot den beroende på situation. Så för att återgå till det Hart (2018) syftade på med detta att adressera ett tillstånd, så menar jag att forskningsöversikten kan summeras i att barnkonventionens tillstånd är närvarande men svåränvänd.

Referenslista

Cuevas-Parra, P. (2022). Multi-dimensional lens to article 12 of the UNCRC: a model to enhance children's participation. *Children's Geographies*, DOI: 10.1080/14733285.2022.2071598

Hart, Chris (2018). *Doing a literature review: releasing the research imagination*. 2nd edition. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Leviner, P (2018). Barnkonventionen som svensk lag – en diskussion om utmaningar och möjligheter för att förverkliga barns rättigheter. *Förvaltningsrättens tidskrift* 2018 nr 2. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1189448/FULLTEXT01.pdf>